

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชาชนไทยมีความตื่นตัวในเรื่องการศึกษาและมีความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งเกินความสามารถของรัฐ ที่จะสนองความต้องการนี้ได้ภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรีในปัจจุบัน ผลก็คือประเทศไทยมีประชาชนเพียงส่วนน้อยที่มีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษา แต่คนส่วนมากซึ่งมีทั้งเด็ก หนุ่มสาว และผู้ใหญ่อยู่นอกระบบการศึกษาของโรงเรียนทั้ง ๆ ที่พวกเขาเหล่านั้นก็มีสิทธิเสมอภาคกันที่จะได้รับบริการทางการศึกษาจากรัฐ รัฐบาลเองก็ได้ตระหนักถึงปัญหาสำคัญในเรื่องนี้พร้อมทั้งพยายามอย่างยิ่งที่จะรณรงค์ เพื่อจัดปัญหานี้ให้หมดไปดังจะเห็นได้จากนโยบายทางการศึกษาของรัฐในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 ซึ่งส่งเสริมการศึกษาทุกระดับทุกประเภทและเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งนี้ ภายใต้ขอบเขตที่รัฐกำหนดตามสติปัญญาความสามารถของแต่ละบุคคล

สำหรับการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) ซึ่งรัฐจัดบริการให้กับประชาชนนั้น นักการศึกษาไทยก็ยอมรับว่ามีข้อจำกัดอยู่มากในเรื่องเวลา อายุ สถานที่เรียน และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นชนบทได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องหายุทธศาสตร์ทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้ถึงกลุ่มประชาชนของประเทศให้มากที่สุด เพื่อให้ทันกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะการศึกษาเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิต ดังนั้นแนวคิดทางการศึกษาจึงได้เปลี่ยนแปลงไปโดยให้ความสนใจการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) มากกว่าในอดีต โดยหวังว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประชาชนทั้ง 3 ด้านดังนี้ คือ

1. ด้านปัญญาธรรม คือ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้เพียงพอเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนมีความสามารถ

ที่จะประเมินค่าของการตัดสินใจ

2. ค่านจริยธรรม คือ ให้เป็นผู้ที่สามารถพัฒนาแนวคิดของตนเอง ที่จะส่งเสริมการดำเนินชีวิต เพื่อความเป็นพลเมืองดี รู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม ปฏิบัติตนตามกฎหมายของบ้านเมือง ตลอดจนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

3. ค่านวิถุธรรม ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านทักษะอาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาทรัพยากร โดยสามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ตลอดจนพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
(วิทย์ วิเชียรโชค: 2521: 9)

เมื่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความจำเป็นและมีความสำคัญดังนี้แล้ว รัฐบาลจึงพยายามที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนพร้อมทั้งได้บรรจุแนวนโยบายการศึกษานอกระบบโรงเรียนเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พุทธศักราช 2525-2529 (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: 2524: 247) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เร่งรัดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณยิ่งขึ้น โดยให้ประชากรสามารถประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการสร้างทักษะให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและประกอบธุรกิจเป็น

2. ระดมทรัพยากรต่าง ๆ จากท้องถิ่น รัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มากขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และท้องถิ่นโดยหลักความร่วมมือและการประหยัดเป็นสำคัญ เพื่อจะได้จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กระจายออกไปอย่างทั่วถึง และเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม

3. จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ประสาน เสริมสร้างและต่อเนื่องให้เพียงพอกับสิ่งทีการศึกษาในระบบโรงเรียนได้สร้างความรู้พื้นฐานให้ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีแหล่งวิทยาการและแหล่งนันทนาการในรูปต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ ทักษะและความเพลิดเพลิน

4. ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อมวลชนให้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นสื่อในการถ่ายทอดค่านิยม เจตคติที่ดี ตลอดจนภาษา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางมาตรฐานการให้สื่อมวลชนจัดรายการและผลิตผู้จัดรายการ เพื่อการศึกษา

ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ตรงเป้าหมายอย่างค้ำยำงในสภาวะที่บ้านเมืองกำลังพัฒนาตังเช่น ประเทศไทยเพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่อยู่ในวัยที่เป็นกำลังผลิตของประเทศและยังเป็นการช่วยลดช่องว่างทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากสถิติประชากรไทยปีพุทธศักราช 2517 ประชากรในวัยเรียนมีประมาณ 16 ล้านคน แต่มีเพียง 7 ล้านคนเท่านั้นที่อยู่ในระบบโรงเรียน ส่วนอีกร้อยละ 60 ของประชากรไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน แต่ในปี พุทธศักราช 2523 จากการสำรวจพบว่า ประเทศไทยมีผู้ไม่รู้หนังสือลดลงเหลือเพียงร้อยละ 18 เท่านั้น (สามแฉกรินทร์จันทร์ แสนพนันชัย: 2523: 10) แต่กระนั้นก็ยังนับว่าประเทศไทยมีประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการแก้ปัญหานี้ ฉะนั้นจึงนับได้ว่าการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อชาติและเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญนั้น ยังมีข้อบกพร่องอยู่มากซึ่งจะเห็นได้จากการวิจัยของกรมวิเทศสหการเกี่ยวกับสภาพปัญหาทั่วไปของการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 1-5 เมื่อปี พุทธศักราช 2512-2516 ที่พบว่า การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 1-5 ยังอิงหลักสูตรการเรียนในภาคปกติ บุคคลากรคานบริหารและธุรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานนี้ มักไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องนี้มาโดยตรง ครูส่วนใหญ่มักดำเนินการสอนอย่างเดียวกับโรงเรียนภาคปกติ และไม่ตั้งใจสอนเนื่องจากความเห็นคเห็น้อยจากงานสอนในเวลากลางวัน ตำราเรียนที่จัดไว้เฉพาะหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับตาง ๆ ยังไม่มี ต้องอาศัยตำราเรียนที่ใช้ในภาคปกติก่อให้เกิดปัญหาความไม่เหมาะสมระหว่างตำราเรียนกับระยะเวลาของการเรียน อุปกรณ์การสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ขาดแคลนมาก เพราะต้องยืมอุปกรณ์การสอนจากโรงเรียนภาคปกติ ทำให้การสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร นักศึกษาส่วนมากมีปัญหาเรื่องพื้นฐานความรู้ไม่เท่าเทียมกัน และการออกกลางคันมีมาก ก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา (วิรากร นคุงชีวิต: 2518: 16) ฉะนั้นเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาผู้ใหญ่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาเพื่อ

ชีวิตและสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ยกร่างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3-4 ในปี พุทธศักราช 2517 และประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2522 โดยเป้าประสงค์ของหลักสูตรนี้ เพื่อสนองนโยบายของรัฐที่สนับสนุนให้คนไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในกาที่จะได้รับการศึกษาและมีโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ให้มีความรู้ คิดเป็น ปฏิบัติเป็น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาที่จะต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน สามารถดำรงตนอยู่อย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสามารถชำระชาติตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทั้งให้มีความสามารถในการทำงานเลี้ยงชีพได้อย่างสุจริต ภูหน่าที่และมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและส่วนรวม อันจะเป็นการปูพื้นฐานความคิดของการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน: 2522: คำนำ)

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวิชาหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 ดังที่ เบ็นและโครเนนเบิร์ก (Rudyard K. Bent & Henry H. Kronenburg: 1969: 29) ได้สรุปความมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้คือ เพื่อส่งเสริมให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความรู้พื้นฐานสำหรับการตัดสินใจและส่งเสริมให้เข้าใจโลกมากยิ่งขึ้น เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม พัฒนาคุณค่าในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อพลเมือง และพัฒนาความสามารถในการประเมินผล ตลอดจนการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกและเห็นคุณค่าของความสงบ มีความรักชาติอย่างฉลาด และรู้จักวิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ส่วน เฟนตัน (Edwin Fenton: 1966: 63) ให้ความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษานั้น มิได้มุ่งอยู่ที่วิชาการศึกษาอย่างเดียวแต่ต้องการฝึกฝนถ่ายทอดความเป็นพลเมืองที่แก่ผู้เรียนโดยเฉพาะ คือ สามารถที่จะตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (Making Practical Decision) โดยอาศัยวิธีการแห่งปัญญา (Method of Intelligence) และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ในการตัดสินใจทำอะไรงoesไปทั้งในด้านพฤติกรรมการแสดงออกของคนและความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม โดยเป็นผู้ที่รู้จักวิเคราะห์และประเมินค่าเพราะปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประชาชนจะต้องเผชิญและตัดสินใจ

ใจในชีวิตจริงนั้นเป็นปัญหาของโลกซึ่งยุ่งยากซับซ้อนต่อการพิจารณา มอฟแฟต (Maurice P. Moffatt: 1963: 10) ให้ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาว่าเป็นวิชาที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเสริมสร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน อุปนิสัยที่ดี ทศนคติซึ่งเป็นที่ยอมรับ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองดี เคนเวคตี (Leonard S. Kenworthy: 1962: 3) ได้แสดงความเห็นไว้ว่าวิชาสังคมศึกษาไม่เพียงจะมีความสำคัญในฐานะวิชาที่มุ่งฝึกให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย แต่ยังเป็นวิชาที่มีเนื้อหามาก มีขอบเขตกว้างขวางกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะได้รวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ ไว้มากมายโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

✓ นอกจากนี้ เจนลอน (Jonathan C. Mc. Lendon: 1960: 4, อ้างถึงใน นพพรพานิชสุข: 2522: 2) กล่าวไว้ว่าวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิชาสังคมศึกษากำหนดไว้ว่าผู้เรียนจะสามารถพัฒนาในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

1. สัจจกาลแห่งตน (Self-Realization) โดยช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกิดความเจริญงอกงาม มีทักษะทางภาษา การสังเกต การอภิปราย การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญของอนามัยส่วนบุคคลและชุมชน มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน เพิ่มพูนความรู้และสมรรถภาพของตนในการอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. มนุษย์สัมพันธ์ (Human Relationship) คือ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักมิตรและความผูกสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือและเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งต่อการดำเนินชีวิต มารยาทอันดีงามของสังคม อุดมคติของครอบครัว ตลอดจนบทบาทของแต่ละคนในการอยู่ร่วมกันและการปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย

3. เศรษฐกิจ (Economic Efficiency) คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ รู้จักประกอบอาชีพตามความสามารถของตน ช่วยสร้างทัศนคติต่อการทำงาน รักการทำงานเพื่อให้ได้ผลดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำทั้งที่เป็นงานส่วนตัวและงานเป็นหมู่คณะ

4. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง (Civic Responsibility) โดยช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รวมทั้งรู้จักและเข้าใจถึงหน้าที่อันพึงมีต่อสังคมและประเทศชาติในฐานะที่เป็นพลเมืองดี

จากแนวทฤษฎีและเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลักสูตรการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 ได้พัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น และได้รวมหมวดวิชาสังคมศึกษากับสุขศึกษาให้เป็นหมวดวิชาเดียวกันโดยเรียกชื่อใหม่ว่า "หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต" ซึ่งหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีบทบาทสำคัญในการที่จะสร้างผู้ใหญ่ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ให้การอบรมให้เข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าความคิดความเข้าใจ ทักษะคติ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างเป็นสุข แต่การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตร โดยหลักสูตรจะใช้ใคร่ครวญหรือไม่อยู่ที่ผู้ให้หลักสูตร คือ ภาครัฐและนักศึกษาเป็นสำคัญ ประกอบกับหลักสูตรการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นหลักสูตรใหม่และมีความแตกต่างจากหลักสูตรเดิมหลายประการ เช่น โครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ ระบบการเรียนรู้นี้ วิธีการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูสังคมศึกษาจึงคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ควรจะได้มีการศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษานักเรียนระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักศึกษานักเรียนระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- จุดมุ่งหมายและเนื้อหาหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- กระบวนการเรียนการสอน
- วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักศึกษาระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522

สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรจะใช้ได้ผลหรือไม่อยู่ที่ผู้ใช้หลักสูตรคือ ครูและนักศึกษา แต่เนื่องจากประสบการณ์ของครูและนักศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักศึกษาระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักศึกษาระดับที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนผู้ใหญ่จำนวน 20 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่าครูผู้สอนและนักศึกษาระดับที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนหมวดวิชานี้ดีเหมือนกัน โดยที่ผู้วิจัยไม่คำนึงถึงเพศ อายุ และประสบการณ์
2. ผู้วิจัยไม่คำนึงถึง เพศ อายุ และประสบการณ์ ของนักศึกษาระดับที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางแก่งานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพื่อจะได้ปรับปรุงหลักสูตรฉบับนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูสังคมศึกษาได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องการเรียนการสอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับอื่น ๆ ต่อไป

คำจำกัดความ

1. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ช่วยผู้ใหญ่เรียน (ผู้ใหญ่) ให้สามารถอ่านออกและเขียนได้ คิดเลขเป็นหรือโคครบไตรภาค หรือ 3 R's และให้ผู้ใหญ่เรียนสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน สามารถนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นและรู้จักปรับตัวให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม
2. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ฉบับพุทธศักราช 2522 หมายถึง หลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จชั้นอ่านออกเขียนได้ การศึกษาระดับนี้มุ่งที่จะสร้างผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและวัฒนธรรมอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้และข่าวสารข้อมูลเพิ่มเติม และการแก้ปัญหาชีวิตในประจำวันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักสูตรนี้มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้ผู้ใหญ่เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัดความสามารถ ความสนใจและความต้องการของตน
3. โรงเรียนผู้ใหญ่ หมายถึง โรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่เปิดทำการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

4. หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง หมวดวิชาที่รวมวิชาสังคมศึกษากับสุขศึกษาเข้าด้วยกันให้เป็นวิชาเดียวและเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับประชากรศึกษา นิเวศน์วิทยา และเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาชีวิตและสังคมที่สำคัญ ๆ และการวิจัยครั้งนี้จะเน้นหนักเฉพาะวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5, 6 และ 7

5. ครูสังคมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในโรงเรียนผู้ใหญ๋ ในเขตกรุงเทพมหานคร

6. นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปและกำลังศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในระดับที่ 4 ซึ่งเทียบเท่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย